

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
СЛОВАЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
(СЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК (ЧЕХІЯ)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ В СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)**

**Матеріали
міжнародної науково-практичної конференції**

**АГРАРНА ОСВІТА ТА НАУКА:
ДОСЯГНЕННЯ, РОЛЬ, ФАКТОРИ РОСТУ**

**«Інноваційні технології в агрономії,
землеустрої, електроенергетиці, лісовому
та садово-парковому господарстві»**

3 жовтня 2024 року

**Біла Церква
2024**

Редакційна колегія:

Шуст О.А., д-р екон. наук, професор.

Варченко О.М., д-р екон. наук, професор.

Недашківський В.М., д-р с.-г. наук, професор.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук, професор.

Крауютієне І., доктор.

Мамедова К.Х., доцент.

Хахула В.С., канд. с.-г. наук, доцент.

Панченко Т.В., канд. с.-г. наук, доцент.

Василенко О.І., доктор філософії, асистент.

Юрченко А.І., канд. с.-г. наук.

Славінська О.В., начальник редакційно-видавничого відділу.

Відповідальна за випуск – **Славінська О.В.**, начальник редакційно-видавничого відділу.

«Інноваційні технології в агрономії, землеустрої, електроенергетиці, лісовому та садово-парковому господарстві»: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 03 жовтня 2024 року. – Біла Церква: БНАУ. – 75 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

Ел. адреса: <http://science.btsau.edu.ua/>

ПАНЧЕНКО Т.В., канд. с.-г. наук

КОЗАК Л.А., канд. с.-г. наук

ПАВЛІЧЕНКО К.В., доктор філософії

Білоцерківський національний аграрний університет

Email: panchenko.taras@gmail.com.

УРОЖАЙНІСТЬ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД СТРОКІВ СІВБИ ТА НОРМ ВИСІВУ В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Правильний вибір строків сівби та норм висіву має вирішальне значення для формування бажаного рівня врожайності, вони є ключовими агротехнічними заходами, що впливають на економічну ефективність вирощування озимої пшениці та стабільність агроєкосистем. Оптимальні строки забезпечують рослинам можливість пройти ключові фенологічні стадії в найбільш сприятливих умовах, що дозволяє пшениці озимій накопичити необхідну масу та підготуватися до зимівлі, встигає сформувати сильна коренева система рослини добре розвиваються, підвищується стійкість до стесових умов зимівлі. Норми висіву сприяють збалансованій густоті, покращуються умови фотосинтезу, підвищуючи продуктивність культури. Покращується конкуренція з бур'янами, зменшується їх вплив на врожай.

Ключові слова: пшениця м'яка озима, строки сівби, норми висіву, густота стеблостою, урожайність.

PANCHENKO T., candidate of agriculture sciences

KOZAK L., candidate of agriculture sciences

PAVLICHENKO K., PhD

THE YIELD OF WINTER WHEAT VARIETIES DEPENDS ON SOWING TIMES AND SOWING STANDARDS IN THE CONDITIONS OF THE CENTRAL FOREST STEPPE OF UKRAINE

The correct selection of sowing dates and sowing rates is crucial for the formation of the desired yield level, they are key agrotechnical measures affecting the economic efficiency of winter wheat cultivation and the stability of agroecosystems. Optimum terms provide plants with the opportunity to go through key phenological stages in the most favorable conditions, which allows winter wheat to accumulate the necessary mass and prepare for wintering, has time to form a strong root system, plants develop well, and resistance to stressful wintering conditions increases. Sowing rates contribute to a balanced density, the conditions of photosynthesis are improved, increasing the productivity of the crop. Competition with weeds improves, their impact on the harvest decreases.

Key words: soft winter wheat, sowing dates, sowing rates, stem density, productivity.

За результатами досліджень науковців [1, 2] надто ранні, і пізні строки сівби негативно впливають на урожайність озимої пшениці. Ранні строки сівби впливають на тривалу осінню вегетацію рослин, що призводить до надмірного розвитку зеленої маси, що сприяє розвитку в посівах шкідників, особливо озимої совки та злакових мух, поширенню хвороб, також часто призводить до ураження рослин сніговою пліснявою та може бути причиною випрівання рослин під снігом. Пізні строки сівби скорочують період вегетації, рослини не встигають розкуститися, як правило утворюються одностеблові рослини, що і призводить до зниження урожайності насіння.

У структурі елементів врожайності неабияке значення має щільність продуктивного стеблостою, хороша озерненість і крупність зерна, що визначається правильно встановленою нормою висіву. Необхідно створювати таку густоту стояння рослин, коли найповніше використовуються всі чинники довкілля.

Для встановлення оптимальних строків сівби та норм висіву насіннєві посіви сортів пшениці озимої м'якої впродовж 2020–2023 років вирощували в умовах дослідного поля НВЦ Білоцерківського НАУ у п'ятипільній сівозміні кафедри технологій у рослинництві та захисту рослин, попередник гірчиця біла.

Висівали сорти пшениці в три терміни, через п'ятнадцять днів один після одного (15 вересня, 30 вересня та 15 жовтня). Згідно рекомендацій вченими-дослідниками [1, 3, 4] оптимальний термін початку сівби в зоні лісостепу України настає з 10 чи 15 вересня, проте ми вважаємо, що в зв'язку з глобальними змінами клімату, виробникам зерна в першу чергу потрібно звертати увагу не на календарну дату, а на середньодобову температуру повітря та вологість ґрунту в посівному шарі.

Ми досліджували чотири сорти (Подільська (St.), Золотоколоса, Лісова пісня, Смоглянка) занесені до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні [5].

Норми висіву становили 4,0; 5,0 та 6,0 млн. схожих зерен на гектар. Облікова площа становила 25 м² за чотириразової повторності. Обліки та результати отримано відповідно до методики проведення експертизи сортів рослин на придатність до поширення в Україні [6].

За результатами наших попередніх досліджень [7] науково обґрунтований добір сортів, норм висіву та їх строків сівби для кожного конкретної зони вирощування чи господарства дає змогу забезпечити високий приріст урожайності без збільшення витрат на їх вирощування. За даними урожайності досліджуваних сортів впливає, що оптимальними строками сівби в 2020-2023 роках на дослідному полі НВЦ БНАУ виявилися для сортів Золотоколоса, Лісова пісня – 1 жовтня, для сортів Подільська (St.), Смоглянка – 1 та 15 жовтня. За даного строку сівби досліджувані сорти забезпечили найвищий приріст урожайності порівняно з їх сівбою 15 вересня. Сорт Подільська (St.) забезпечив приріст урожайності за сівби першого жовтня +0,32 т/га та за сівби 15 жовтня +0,31 т/га, а сорт Смоглянка відповідно: +0,38; +0,41 т/га. У сортів Золотоколоса та Лісова пісня суттєвий приріст становив за сівби 1 жовтня: +0,44 та +0,39 т/га. Найменша істотна різниця НІР 0,05 коливалася за роками від 0,139 до 0,081 т/га. За нашими даними найбільш негативний вплив на ранні строки сівби мають: а) підвищені температури в цей період, інколи в день біля +30 °С; б) нестача вологи і посівному шарі ґрунту; в) підвищена ураженість ранніх сходів пшениці шкідниками.

Норми висіву менш істотно вплинули на результатів досліджень. Урожайність в середньому за роки досліджень коливалась у досліджуваних сортів в межах 0,08–0,031 т/га. Суттєво виділяється сівба восени 2021 року, коли є явна перевага в урожайності за більш високими нормами висіву, що пов'язано з осінньою посухою і відповідно низькою польовою схожістю насіння. В даний період з 1 вересня по 30 листопада випало лише 38,3 мм опадів, що менше більш ніж у три рази за середньо багаторічні дані, які становлять 116,3 мм. В даному випадку ми спостерігаємо суттєвий вплив змін клімату на ріст та розвиток рослин пшениці озимої м'якої.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лихочвор В.В., Петриченко В.Ф., Івашук П.В. Зерновиробництво. Львів: НВФ «Українські технології», 2008. 624 с.
2. Green C.F., Fauison G.A., Ivins J.D. Time of sowing and the development of winter whiat. J. Agr. Sci. 1985. 105. No 1. P. 217–221.
3. Рослинництво з основами кормовиробництва: Підручник / С.М. Каленська та ін. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2013. 650 с.
4. Ремесло В.М., Сайко В.Ф. Сортівна агротехніка пшениці. Київ: Урожай, 1981. 198 с.
5. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні. URL: <https://minagro.gov.ua/file-storage/reyestr-sortiv-roslin>
6. Методика проведення експертизи сортів рослин групи зернових, круп'яних та зернобобових на придатність до поширення в Україні. Український інститут експертизи сортів рослин; ред. Ткачик С.О.; укл. А.А. Лівандовський та ін. Вінниця, 2016. 82 с.
7. Панченко Т.В., Московчук В.М., Сукайло М.В. Строки сівби озимої пшениці у Правобережному Лісостепу України. Вісник Білоцерківського ДАУ: зб. наук. праць. Біла Церква, 2007. Вип. 50. С. 72–77.

УДК 635.75-021.25:631.53.048/.543.8

ПОКОТИЛО І.А., канд. с.-г. наук

ФЕДУРЮК Ю.В., канд. с.-г. наук

ОСТРЕНКО М.В., канд. с.-г. наук

ХАХУЛА В.С., канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

Email: pokotuloi@ukr.net

ПОЛЬОВА СХОЖІСТЬ ПЛОДІВ КОРІАНДРУ ПОСІВНОГО ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМИ ВИСІВУ І ШИРИНИ МІЖРЯДЬ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКЛАЇНИ

Способи сівби коріандру визначаються не тільки його морфолого-біологічними властивостями, але також ступенем та типом засміченості поля, рівнем родючості і забезпеченістю вологою у період вегетації. В наших

ЗМІСТ

Панченко Т.В., Козак Л.А., Павліченко К.В. Урожайність сортів пшениці озимої залежно від строків сівби та норм висіву в умовах Центрального Лісостепу України.....	3
Покотило І.А., Федорук Ю.В., Остренко М.В., Хахула В.С. Польова схожість плодів коріандру посівного залежно від норми висіву і ширини міжрядь в умовах Лісостепу України...	4
Городецький О.С., Дуб Б.О. Вплив норм висіву на продуктивність сортів сої в умовах НГ «Юліно» Овруцького професійного ліцею.....	6
Мостипан О.В., Грабовський М.Б., Німенко С.С., Павліченко К.В., Лабунський І.В. Енергетична ефективність фунгіцидного захисту сої.....	8
Гуцул Т.В., Кочкодан Т.І. Технологія точного землеробства – рушійна сила перетворення аграрної та землевпорядної освіти.....	10
Шушківська Н.І. Ентомокомплекс на пшениці озимій після відновлення весняної вегетації в умовах Науково-виробничого центру Білоцерківського національного аграрного університету.....	12
Глеваський В.І., Куянов В.В., Миропольський О.М. Вплив мікродобрив на продуктивність і технічні якості буряків цукрових.....	14
Сабадин В.Я. Кореляційний аналіз показників стійкості проти хвороб та господарсько цінних ознак генотипів пшениці м'якої озимої.....	15
Шубенко Л.А., Леус В.В. Світове виробництво ожини.....	17
Лозінський М.В., Самойлик М.О., Устинова Г.Л., Філіцька О.О., Юрченко А.І. Особливості успадкування в F ₁ кількості зерен у головному колосі пшениці м'якої озимої за гібридизації лісостепового і західноєвропейського екотипів.....	19
Лозінський М.В., Зінченко С.В., Самойлик М.О., Устинова Г.Л., Філіцька О.О. Трансгресивна мінливість за продуктивною куцистістю у популяції F ₂ і F ₃ за гібридизації різних екотипів.....	21
Сич З.Д., Кубрак С.М. Селекційна цінність сортів та місцевих форм часнику озимого в по-сушливих умовах Правобережного Лісостепу України.....	23
Димань Н.О., Карпук Л.М. Вплив концентрації йонів магнію на вихід продуктів ампліфікації за ISSR-PCR-аналізу сортів малини.....	25
Мороз О.В., Карпук Л.М. Особливості проходження ростових процесів сортами квасолі (<i>Pha-seolus vulgaris</i> L.) залежно від позакореневого підживлення рослин.....	26
Федорченко Я.О., Карпук Л.М. Ефективність застосування допоміжних продуктів, дозволених в органічному виробництві за вирощування гречки.....	28
Олійник О.О., Карпук Л.М. Технології майбутнього – агрономічно корисні мікро-організми.....	29
Єзерковська Л.В., Караульна В.М., Єзерковський А.В., Караульний О.В., Зінкевич Я.В. Біологічна активність ґрунту за ведення органічного виробництва.....	30
Тітаренко В.А., Тітаренко О.С., Карпук Л.М., Філіпова Л.М., Павліченко А.А., Зайка Н.В. Урожайність та якість деревини павловнії в умовах Правобережного Лісостепу України.....	32
Примак І.Д., Войтовик М.В., Єзерковська Л.В., Караульна В.М., Панченко О.Б., Образій С.В. Зміна структурного стану ґрунту як екологічного чинника оптимізації інтенсивності основного обробітку.....	34
Бітюцький В.С., Цехмістренко С.І., Мельниченко Ю.О. Екстракти рослин як джерело відновників і стабілізаторів у разі зеленого синтезу наночастинок металів і металоїдів.....	37
Струтинська Ю.В., Бутенко В.О. Декоративні рослини в контейнерах: пошук сучасних технологій вирощування.....	39
Романенко Я.С., Власюк В.П. Моніторинг впливу планової діяльності ДП «Звягельський лісгосп АПК» на довкілля.....	40
Казмерчук Д.Г., Власюк В.П. Вплив господарської діяльності ДП «Словечанський лісгосп АПК» на навколишнє природне середовище.....	42
Криволапчук В.М., Піціль А.О. Моніторинг стану ґрунтового покриву після проведення планової діяльності у ДП «Білокоровицьке лісове господарство».....	44